

Akai hana shiroi hana - (שיר יפני מסורתי) - פרח אדום פרח לבן

רעיון: רות רוין
ערכו: רות רוין, ילנה רינסקי, גולדה באבאייב

פעילות זו מתאימה לאוכלוסיות רבות ברמות תפקוד שונות. ניתן להפכה לפעילות חוזרת לאורך נושאי הלימוד השונים במהלך השנה (לדוגמא – הוראת סימני דינמיקה, קריאת תווים, זיהוי כיווניות של מנגינה, עבודה רגשית ועוד). השיר משרה רוגע וניכרת הנאה מרובה בקרב התלמידים כאשר הוא נלמד. ניתן לשזור את הפעילות לאחר החלקים הקבועים הפותחים בשיעור.

מספר השיעורים ביחידה

בין שניים לשלושה שיעורים (את הפעילויות בשיעור אפשר לחלק לפי יכולת הריכוז ורמת התלמידים).

אוכלוסיית התלמידים

הפעילות הצליחה מאד בכתה ו' תקשורתית (ASD) בתפקוד בינוני וגבוה, בכתה ה' עם בעיות התנהגותיות - רגשיות ובכיתות א'-ד' רגילות משלבות. פעילות זו יכולה להצליח גם בגילאי היסודי עם אוכלוסיית מש"ה (מוגבלות שכלית התפתחותית) ובכתות קטנות.

מטרות מוזיקליות

לתלמידים בתפקוד קוגניטיבי בינוני וגבוה:

האזנה

מעקב אחר תיווי גראפי
הבחנה בין מנוחות לבין סיום
הבחנה בין חלקים זהים וחלקים שונים או דומים
הבחנה בזרימת אנרגיה בשיר (זורם או קטוע)
הבחנה במשכי צליל

לתפקוד גבוה:

הבחנה בכיווניות
הבחנה בשוני בין ליווי בסולם מינורי וסולם פנטטוני

ביצוע

הבעה אישית בתנועה, בעקבות האזנה למוזיקה נגינת ליווי לשיר או את מלודיית השיר בכלי נגינה דיאטוניים או כאלה שמחקים קולות רוח ציפורים ים וכדומה.

לתפקוד בינוני:

נגינת ליווי השיר בשני צלילים

יצירה

הבעה אישית – בתנועה

לתפקוד גבוה:

עבודה מוטורית וקשר עין-יד: תנועות ידיים בזמן האזנה לשיר ואם ניתן, עבודה עם מטפחות לבנות ואדומות בצורות שונות המפעילות שרירים שונים. לדוגמא – זריקת המטפחות באוויר ותפיסה שלהן.

מטרות חוץ מוזיקליות

- חיבור לעונת האביב, צבעי אביב, לאווירה ולקולות טבע
- עבודה מוטורית עם מטפחות.
- **יצירתיות** - ציור תוך כדי האזנה. תנועה במרחב באופן חופשי עם מטפחות ואם ניתן מומלץ גם לעבוד בזוגות.
- פיתוח שיתוף פעולה בעבודה בזוגות

עזרי ההוראה

קישור לדפי תווי גראפי מנוילנים

מטפחות אדומות ולבנות (לכל ילד זוג מטפחות), מטלופונים דיאטוניים, או פעמונים דיאטוניים ו/או מטלופונים מתפרקים, פעמוני רוח, תוף אוקיינוס, משרוקיות מים, מקל גשם.

קישורים לביצועים

ביצוע השיר עם התנועות שילמדו:

<https://www.youtube.com/watch?v=VPfVPgRQs1E>

התווים של השיר בליווי מלודי והרמוני:

<https://www.youtube.com/watch?v=TFbnr1XLoVQ&t=31s>

מילות השיר באותיות באנגלית:

<https://www.thewaofam.com/2021/10/nana-mizuki-akai-hana-shiroi-hana-lyrics.html>

הבית הראשון בעברית

אָקָאִי הָאָנָה טְסוֹנְדָה
אָנוּ הִיטוּ נִי אָגִיו
אָנוּ הִיטוּ נִי קָאִמִינִי
קוֹנוּ נָאֶסְאֶשִׁיטָה אָגִיו
אָקָאִי הָאָנָה אָקָאִי הָאָנָה
אָנוּ הִיטוֹנוּ קִמִינִי-אִי
סָאִיטָה יוֹרְרוֹדָרוּ
אוֹהִי סָאִמָּאֵנוּ יוֹאוֹאוֹנִי

תרגום השיר

את הפרח הזה האדום, את הפרח הזה האדום, אקח ואתן לילדה זו
שתשים אותו בשערה ותזרח כמו השמש
את הפרח הזה הלבן, את הפרח הזה הלבן אקח ואתן לילדה זו
שתשים אותו על כתפה ותאיר כמו הלבנה

מהלך היחידה

- **האזנה 1** - פתיחה בחיקוי תנועות. המורה מציגה את שמו של השיר ומאיזו ארץ הוא ומבקשת שיחקו את תנועותיה תוך השמעת השיר בביצוע המקהלה בקישור הבא.

<https://www.youtube.com/watch?v=VPfVPgRQs1E>

- שיח ושאלות על הטקסט של השיר בהקשר רגשי, עונת האביב וחברות. שאלה לדוגמא: אילו קולות אפשר לשמוע בשדה באביב? (רוח, ציפורים, צרצרים, חיות אחרות למיניהם).

- **האזנה 2** - המורה מקרינה את התווים על הלוח ומבקשת מילד אחד או שניים לעקוב אחרי התווי הגראפי ומסייעת במידת הצורך.
 - **האזנה 3** - חלוקת דפי התווי הגראפי המנוילן במידה והילדים קוראים תווים יעקבו אחר התווים באופן עצמאי ובמידה והתלמידים אינם קוראים תווים, הם יעקבו אחר הכיווניות של המנגינה.
 - לאחר המעקב בדף התווי הגרפי (הדפים מצולמים בצבעים ומנוילנים) אם התלמידים קוראים תווים – המורה שואלת שאלות על התווים המופיעים בשיר כגון אילו תווים, אילו מקצבים, למה אתם חושבים כך (פרח רחב יותר = חצי; פרחים קרובים יותר וקטנים יותר=שמיניות) אם אינם קוראים תווים המורה שואלת כמה חלקים יש לשיר וכיצד הם יודעים זאת. ברמה גבוהה יותר המורה שואלת שאלות על כיווניות המנגינה, סיומי משפטים וחזרות.
 - **האזנה 4** - עבודה חופשית במרחב עם מטפחות אדומות בבית הראשון ומטפחות לבנות בבית השני (לכל ילד שתי מטפחות משני הצבעים).
 - **האזנה 5** - השמעת השיר בליווי פנטטוני
<https://www.youtube.com/watch?v=o8hew0hpyHE>
- ליווי השיר במטלופונים או פעמונים דיאטוניים לפי היכולות של התלמידים (במידה וקוראים רק לה ורה – מלווים את השיר בשתי קבוצות (אחת רה ואחת לה – שימוש במטלופונים מתפרקים או פעמונים) ו/או נגינה בכלים המדמים את קולות הטבע כגון מקל גשם, תוף אוקיינוס, שייקר ג'וג'ו, פעמוני רוח ומשרוקיות מים) - הליווי של הצלילים רה ו-לה בבית הראשון יתאים לאורך כל הבית. בבית השני – חשוב להקפיד על נגינת הצלילים בהתאמה להרמוניה המשתנה או לנגן בבית השני בכלי הנגינה המדמים קולות טבע וניתן גם לדלג על בית זה.

שייקר ג'וג'ו

עם תלמידים ברמת תפקוד גבוהה ניתן לערוך השוואה בין שירים בסולם מינורי או מז'ורי לשירים בסולם פנטטוני ולנסות באמצעות חידון שירים להבחין בין הסולמות השונים (ראו הערה בתובנות)

האזנה 6 - אפשר ללמד בית מהשיר ביפנית בהתאם לרמת התלמידים או לצייר את סיפור השיר בזמן האזנה למנגינה.

תובנות בעקבות הפעילות

- ✓ זו פעילות אווירה חווייתית ולכן היא יכולה להיות פעילות חוזרת לאורך השנה וניתן לחבר אותה לנושאים רגשיים ותחושתיים וכדומה, כמו גם לנושאים מוזיקליים שונים.
- ✓ את הפעילויות בתוך שיעורים מומלץ לחלק לפי יכולת הריכוז ורמת התלמידים.
- ✓ בכיתות קטנות. במהלך הפעילות בתנועה במרחב, יש צורך בסיוע איש צוות לתלמידים עם קושי תנועתי.
- ✓ תלמידים עם קושי תנועתי יכולים לנגן בפעמונים דיאטוניים או במטלופון מתפרק או בכל כלי נגינה שיוכלו לנגן בו.
- ✓ כאשר משווים בין סולם מינורי או מזוי לבין סולם פנטטוני אנחנו מתבססים על ידע קודם של התלמידים בו הם כבר השוו שירים מזוריים ושמחים למינוריים ועצובים. המושג סולם מוזיקלי גם הוא מושג שמוכר לתלמידים ומשמעותו: מסגרת של צלילים אשר בתוכם כותבים את המוזיקה. התלמידים כבר התנסו בכתיבת שירים בסולמות של שבעה צלילים באופן חווייתי וויזואלי. כאשר הידע הזה קיים ניתן להמשיך וללמד סולמות נוספים המשויכים לעמים אחרים כמו יפן וסין ולהשוות לסולם הפנטטוני אשר בנוי מחמישה צלילים בלבד.